

שם יחוס

כסא קהר דחוקות רש"י

ה"ס 3

ביעור פירות שביעית

1 רמקן

1 והיתה שבת הארץ לאכלה לך ולעבדך ולאמתך ולשכירך ולתושבך הגרים עמך. ולבהמתך ולחיה אשר בארצך תהיה כל תבואתה לאכל" (ויקרא כה. ו-ז); ,אם חיה אוכלת בהמה לא כל שכן שמונותיה עליך, מה תלמוד לומר ולבהמתך? מקיש בהמה לחיה, כל זמן שחיה אוכלת מן השדה האכל לבהמתך מן הבית. כלה לחיה מן השדה, כלה לבהמתך מן הבית" (רש"י שם עפ"י תורת כהנים).

1 (1) ובהמתך ולחיה. אם חיה אוכלת בהמה לא כל שכן שמונותיה עליך, ומה תלמוד לומר ולבהמתך. הקיש בהמה לחיה, כל זמן שחיה אוכלת מן השדה אחר מאכל לבהמתך מן הבית כלה לחיה מן השדה כלה לבהמתך מן הבית, לשון רש"י פתחת כהנים וכו' א. ח. היכולת היה לא פירש הרב כהר. וענינו, שכלה הפירות אחר זמן כביתו להפקות, והוא ביעור שביעית שהזכירו הכתוב בכל מקום:

2
שם יחוס
ביתו

6 למה חל ביעור פירות שביעית אחרי שכלה לחיה מן השדה? אם תאמר, חסה התורה גם על החיה ולימדה את האדם שגם הוא יחוס עליה אף על פי שאין מזונותיה עליו. אם כן למה רק בשנה אחת מתוך שבע שנים נכמרים הרחמים על חיה זו. אם התורה דאגה לעניי אדם, הרי היא דאגה להם כל השנים ולא דוקא בשנה השביעית. אין לך שנה שאין בה מתנות עניים. כל השנים יש לקט, שכחה ופאה. בשנה השלישית והששית יש גם מעשר עני. ובשביעית כל הספיחים והפירות הם הפקר לעניים ולעשירים כאחד. אבל חיה זו שאין דואגים לה שש שנים, מה טעם נכמרו עליה הרחמים בשנה השביעית? אם יכלה להתקיים שש שנים בלי ביעור הפירות על ידי האדם, תוכל להתקיים גם בשנה השביעית בלי מצוה זו. אם, "ושב הקב"ה וזן מקרני ראמים עד ביצי כנים" (שבת קז), בלי השתתפותו של האדם, כל השנים — יעשה כך גם בשנה זו של שביעית. למה אם כן בשנה זו דוקא על האדם לעשות למען החיה שאין מזונותיה עליו?

11 יא"ו הענין שהיה הפירות אחר זמן הביעור אסורין בטמא. ובאכילה ודא במיב לאכילתו, ולא מני חכמים כדכתיב וכן יחוסו פירות שביעית לא מן העשירים ולא מן העניים, ואינו אלא שהוא צריך לבערם מרשותו ולהפקותם לעניים ולכל אדם, כענין בעורף הקדש מן הבית והטעם כי י"ו וכן שנינו ושביתת פה ביתו העניים אוכלת אחר הביעור אבל לא העשירים דבין ר' יהודה, וכו' י"ו אומר אחר עניים ואחר עשירים אוכלת אחר הביעור. ופירוש עניים כל שלקטו הפירות השדות של אחרים מן הפקר, ועשירים כעלי השדות עצמן שלקטו אותן מן השדות שלהם בהפקרם, וכו' יהיה אסור להם מרוביהם מפני חשד, וכו' י"ו פתח וזלמה כדכתיב:

21 אלא עיקר גדול באה התורה לומר לנו בדבר זה. היא באה בזה לשלול מלחמת הקיום המבוססת על כוח. אין הכוח מקנה זכויות. לא כוחו ויכלתו של האדם להכניס לביתו תבואה ופירות, מקנים לו הזכות לעשות כך כל השנים, אלא עבודתו שיצרה דברים אלה היא שמקנה לו זכות זו. בעלות קונים על ידי עבודה והשקעה של מאמצים. בלי עבודה יוצרת אין לו לאדם זכות יתר על כל מה שברא הקב"ה בעולמו. זכות שאדם לוקח לעצמו בכוח הזרוע, חובה היא לו ולא זכות. כל זכות צריכה להיות מוסרית, וכל שאדם לוקח בזרוע כבר אינו מוסרי.

31 לנצל את כוחו ובגופו העולמים על אלה שיש לבעלי חיים פחותים ממנו, כדי לקחת לעצמו את טוב העולם, כוח וכומר אינם מקנים בעלות. מי שתובע בשם יתרונו, מעיד הדבר על חסרונו. השמוש ביתרון אינו אלא חסרון.

3
כח
אין

טיול בגן עדן

"וזהת' הלכתי בתוכם והייתי לכם לאלהים ואתם תהיו לי לעם" (כ"ו, י"ב)
"והתהלכתי בתוכם" - חטייל עמכם כגן עדן כאלהיכם וכל תסיו מזדעזעים ממני. יכול לא תיראו ממני? תלמוד לומר: זכיתו לכם לאלהים" (רש"י בשם תורת כהנים כ"ו, ע"ו)

הרעיון שמובא בדברי רש"י אלו הינו מדהים בעוצמתו. אפשר היה לחשוב שהשכר המגיע לעמלי התורה הוא עצם שהותם בגן עדן. אבל כאן מוסיפה התורה דבר שהוא מעל לכל השגה אנושית: הקב"ה בכבודו ובעצמו יטייל עם האדם בגן עדן די בזה כדי לדרבן ולחזק את האדם להשקיע כל רגע מזמנו בעמל התורה ובקיום המצוות.

נתאר לעצמנו איזו הרגשת רוממות היא לטייל ברחוב בלונדון קצין חשוב. פי כמה גדולה היא הרגשה זו אם מדובר בשר גדול. עוד יותר מתרוממת ההרגשה כאשר הטיול הוא בחברת ראש הממשלה בעצמו, המניח את ידו על כתפיו בידידות. אם כך היא ההרגשה כלפי אדם בן תמותה, כיצד ניתן לשער בכלל את התחושה של טיול עם הקב"ה בכבודו ובעצמו?

1

אפשר להוסיף נופך בהבנת טיול זה. הגה האדם, אף לאחר פטירתו, לא יוכל להגיע למדרגתם הגבוהה של האבות הקדושים, או של גדולי התנאים והאמוראים. מה יעשה הקב"ה? הוא ייקח בידו את האדם ויטייל איתו בגן העדן, כדי להראות לו את מקומם של כל אותם ענקים. בסוף הטיול יביא הקב"ה את האדם למקומו המוכן לו. ואין לך דבר נפלא מזה!

(4) מס

ז זהו שכרו של מי שעמל בתורה ומקיים את המצוות לשם שמים. אין מדרגה למעלה ממדרגה זו.

ואם יתחזק האדם בלימוד התורה ובקיום מצוותיה, לא יהיה זה טיול חד-פעמי, אלא כך יזכה לטייל יום יום בגן עדן.

(5) מהלך ל'ה' / 10

ולא אריה בריה ניהוהבם¹⁸⁰: דאע"ג דהמקדש שומם, מ"מ אפשר דישאר המזבח במקומו ולהקריב עליו, וכמו שהיה באמת בחורבן בית שני, דמזמן חורבן הבית עד

(6) האם קר?

והשמותי את מקדשיכם ולא אריה בריה ניהוהבם. עיין בפירוש, ולכאורה הפסוק הג"ל אין לו הבנה, פשיטא

כיון שאין בית המקדש, מה יש להם להריח, אך אמרו חז"ל (יומא ל"ט כמג) מאות שנה אחר החורבן ה"י מריחים ריח פטום הקטורת, ואמר כאן בתוכחה והשמותי את מקדשיכם, ר"ל שיגיע זמן שאפילו אותו הריח לא תגיע לכם, וזהו ולא אריה בריה ניהוהבם שמשבת זכר הריח ניהוהבם שלא ריח עוד, וק"ל.

(העתק מס' מאירי הלכה ח"ש)

חורבן ביתר - שאז נחרש ההיכל ונהרס המזבח - היה עוד המזבח קיים, והקריב עליו פסחים, כדאיתא בסנהדרין (יא, א) שהיו אז מעבירין את השנה בשביל פסחים¹⁸¹. מ"מ "לא אריה וגו'"¹⁸². אבל רק פסחים הקריבו דלא כתיב ביה "ריח ניהוהבם", מה שאין כן כל הקרבנות כתיב "ריח ניהוהבם"¹⁸³: בחטאת¹⁸⁴ בפרשת ויקרא (ד, לא), ובבכור¹⁸⁵ בפרשת קדו (במדבר יח, יז)¹⁸⁶, ומעשר¹⁸⁷ הרי הוא

...¹⁸³ "ריח ניהוהבם" מציין את המהות השרשית של תורת הקרבנות. לדעת רוב קרבן פסח הוא יוצא מן הכלל באשר לא מציינו אצלו "ריח ניהוהבם". עמדה זאת עולה בקנה אחד עם שיטת הרמב"ם הג"ל לפחות גבי קרבן פסח, ואף תואם את לשון המכילתא (לשמות יב, ב) "משכו" - מעבודת כוכבים והדבקו במצוה (עכ"ל). ועיין עוד בזה דברי נועם אצל בעל זיתא תמימה שם סעיף קפ"ח. לפי דברי רבינו מתורצת הקושיא האלימה על שיטת הספורנו שרק כתיב מחטא העגל נצטוינו כימטכן, כליו, כשרתיו וזבחיו (עיין ספורנו בהרחבה לויקרא יא, ב), ונצטוינו בקרבן פסח עוד לפני חטא העגל! אלא לרבינו אחי שפיר, באשר קרבן פסח אינו כסוד אשה ריח ניהוהבם" (ועיין עוד בזה בהרחבה בספורנו פשוטו של מקרא מדור ה' פרקים וטו)

(7) היות מס

הזבח גובה וכו' לשם ריח לשם ניהוהבם, ונהי דאין זה אלא לכתחלה ואינו מעכב בדיעבד, זהו משום דראוי לשם ריח ניהוהבם וכל הראוי לבילה אין בילה מעכבת בו, אבל לאחר החורבן, שהתורה אמרה: והשימותי את מקדשיכם ולא אריה בריה ניהוהבם, והעידה התורה שהקרבנות טוב לא יהיו לריח ניהוהבם, ונמצא עשוי אינם ראויים לריח ניהוהבם, וע"כ שאר קרבנות כיון דצריך בהם ריח ניהוהבם אי אפשר להקריב, דפסולים הם מטעם הכל שאין ראוי לבילה בילה מעכבת בהם; משא"כ בקרבן פסח, דלא כתיב ביה ריח ניהוהבם ולא צריך בו שחיטה לשם ריח ניהוהבם, שפיר ה"א אפשר להקריב גם לאחר החורבן. עכ"ל ז"ל.

בברכת, אשר גאלנו, שלאחר ההלל מסיימים: כן ה' אלקינו יגיענו למועדים ולרגלים אחרים שמחים בבנין עירך וששים בעבודתך ונאכל שם מן הזבחים ומן הפסחים אשר יגיע דמם על קיר מזבחך לרצון וכו'. צריך ביאור על אריכות הלשון הזה, שהוצרכו לבאר שנאכל שם מן הפסחים, מן איזה פסחים - ,אשר יגיע דמם על קיר מזבחך לרצון". הרי זה פשיטא, שכל קרבן אם מקריבים אותו כדינו והוא כשר הרי הוא לרצון.

(8) עתק קריכה

ונראה בזה, עפ"מ ששמעתי בשם הגאון הנצי"ב מולוצ'ין ז"ל לבאר מה דאיתא במדרש (הביאו הגאון מוהר"י עמדין ז"ל), שלאחר חורבן המקדש עד חורבן ביתר הקריבו ישראל קרבן פסח בירושלים במקום המקדש, והנה מדהקריבו קרבן פסח ע"כ שבנו שם מזבח, וא"כ קשה למה לא הקריבו גם שאר קרבנות כיון שהי' להם מזבח; ואמר ע"ז, דכיון דבעינן שחיטה הזבח לשם ריח לשם ניהוהבם, כדחנן דלעם ששה דברים

(2)

בוה האמונה בהשם, והאמונה בהשם אינו נכנס תחת סוג רצון ה' וגזירותיו, כמו שאינו נמנה במנין המצות לדעת הבה"ג, וע"כ לא שייך ב"י ריח ניחוח שענינו אמרתי ונעשה רצוני.

וזהו שאנו מבארים בברכת אשר גאלנו, שישוב נזכה לאכול מן הפסחים, ולא כפסחים שהקריבו אחר חווי"ן המקדש, שלא גי' בהם ריח ניחוח ולא היו לרצון לפניו, אלא מן הפסחים, אשר יגיע דמם על קיר מזבחך לרצון, שיהיו לרצון ויהא בהם ריח ניחוח, שיבנה בית המקדש וישיב שכינתו לציון.

עלינו לעשות או שלא לעשות אבל האמונה במציאות ה' שהודיע אותה אלינו באותות ובמופתים ובגילוי שכינה לעינינו הוא העיקר והשורש שממנו נולדו המצות לא ימנה בחשבונם. ועפ"י נראה, שכל הקרבנות היסוד שלהם הוא עשיית רצון השם, כמו שאמרו חז"ל: ריח ניחוח נחת רוח לפני שאמרתי ונעשה רצוני, וע"כ צריך בהו ריח ניחוח; אבל קרבן פסח עיקר יסודו אינו אלא משום ביטול ע"ז שהמצרים היו עובדים להם, והיו צריכים לשוטט הצאן כדי למשוך ידיהם מע"ז, כמו שאמרו חז"ל: משכו וקחו משכו ידיכם מע"ז, ולהראות

7
ע

10

13
מ"ב ז' ע"ג

כ"ו, מ"ב. וזכרתי את בריתי יעקוב.

פירש"י ח"ל: בחמשה מקומות נכתב מלא ואלהיו חסר בתמשה מקומות יעקב נטל אות משמו של אליהו ערכון שיבא ויבשר גאולת בניו עכ"ל. הנה דברי רש"י הם מה שדרשו רז"ל, אבל אנסה על פי פשוטו

ליישב שינוי השם שמצינו באליהו כריש ספר מלכים ב', שכרוב הפעמים מצינו שנכתב עם וא"ו, ורק שם — כשהחילה תקופת אלישע — מצינו שארבעה פעמים נכתב "אליהו". ונקדים לזה הקדמה כללית.

מצינו במסכת אבות [פ"א מ"א]: משה קיבל תורה מסיני כו' ויהושע לזקנים וזקנים לנביאים ונביאים מסרוה וכו'. והנה מי הם הזקנים שנמסרה התורה על ידיהם לנביאים ושהם קבלוה מיהושע. ועיינתי בהקדמת פירוש מחזור ויטרי למסכת אבות שהביא סדר מקבלי התורה [ע"פ סדר הנאים ואמוראים], והוא: יהושע לזקנים וזקנים לעתניאל ועתניאל לאהוד לשמגר לדבורה וברק לגדעון לאבימלך לתולע ליאיר הגלעדי לפנחס ליפתח לאבצן לאלון לעכרון למנחם לשמשון לאלקנה לעלי לשמואל לגד לשמעיה לעדו לאחיה וכו' עיי"ש. הרי שהזקנים שהוזכרו באבות שמסרוה לנביאים הם השופטים⁷, ונקראו כאן בשם "זקנים" מפני שהם היו חכמי התורה — וכמו שבארתי במק"א⁸ שהם היו הממונים להעמיד ממלכת התורה בישראל. מנהג זה היה נהוג עד שימת המלך, ואז נמסרה מסורת הקבלה אל הנביאים.

וכפי הנראה, שאע"פ שהיתה הנבואה מצויה בעת ההיא כדמצינו בהרבה מקומות בספרי הנביאים [עיי' כשמואל א' י' פ"ה]: ופגעת חבל נביאים, וכן שם [י"ט פ"כ]: להכת הוריאית. ורז שם ור"ת ח"ז. וכו'.

12

ואם בחקתי תמאסו וגו'. (כ"ו טו)

ישנם אנשים שיראים מן התוכחה, ויוצאים מבית הכנסת כשעת קריאתה, וישנן קהלות שהקורא מבליע את התכות וקורא בקול נמוך. ורוב המתפללים אינם שומעים את הקריאה. והדבר דומה בעיני, לאחד שהזהירוהו לכל ילך בדרך ההיא, אשר קוצים וברקנים זורעים בה והיות מורפות אורכות שם. אבל הלה לא שמע ולא הקשיב לקול מזהירו, והחליט ללכת דוקא באותה הדרך. אבל שם מסוה על עיניו לכל יראה את המכשולים ואת החיות הרעות, ולא שם על לב, כי אדרבה הסכנת עכשיו עוד יותר גדולה.

שלמה המלך מיעיץ לבנו לכל ימאס במוסר ד' ואל יקוץ בתוכחתו, חזמה חכמים בעיניהם וחושבים, כי אם לא ישמעו לקול התוכחה לא יאונה להם כל רע. ולו חכמו ישכילו ויבינו, כי בשימם מסוה על פניהם לכל יראו את המכשולים, המה גורמים רעה לנפשם עוד יותר, ושומע לי ישכן בטח. ז.

11
מ"ב ז' ע"ג

מ. ימב"ם יסבג לא סנו מצוה זו לא בכלל עשין ולא בכלל לאיין אך ימב"ם הלכות הענין סיו מנה מצוה הוסחה. וכן סבג עשין יא ובלאין י. והוא עצמו זכרה כ"י ק"ב.

למול עולה לב (י) שנא' (דברי י) ומלה את עולה לבכבם. מ' לאהוב את המנוחית ולאהי' מי שנתחייב. וגם שלמה המלך ע"ה כתב בספרו (משלי ט') להבם הוכה יואהבך. ובמצוה זו יש לאו שנאמר (לברים יוד) וערפנס לא תקשו עידי.

12
מ"ב ז' ע"ג

וזכרתי את בריתי יעקב ואף את בריתי יצחק וגו'. ברש"י למה נמנו אחורנית כלומר כדאי הוא יעקב הקטן לכך ואם אינו כדאי וכו' והוא תמוה דהא יעקב הוא בחיר שבאבות וגם אין שייכות לומר ואם אינו כדאי. ונראה שהכוונה היא על דרך שפרש"י בפ' כי תשא אם נתחייבו שריפה הרי אברהם שהושלך לכבשן האש ואם הרג הרי יצחק שפשט צוארו ואם גלות הרי יעקב ולזה מתחיל מחיוב גלות הקל ועל זה מזכיר יעקב ונגד הרג שהוא קל משריפה מזכיר יצחק. ונגד שריפה שהיא חמורה מזכיר אברהם. ולזה נמנו אחורנית שמתחיל בהקל תחלה ושייך לומר אינו כדאי להציל מעונש הרג שנתחייבו וכן אברהם וכו'.

ולכן בהעלות כל איש מעשר כל בקר וצאן שלו
 שנה שנה במקום שעסק החכמה והתורה שם והיא
 ירושלים, ששם הסנהדרין יודעי דעת ומכני מדע,
 וכמו כן נעלה לשם מעשר תבואתנו כארבע שני
 השמיטה, כמו שידוע שמעשר שני נאכל שם, וכן
 נטע רבעי שנאכל שם, על כל פנים או ילך שם בעל
 הממון עצמו ללמוד תורה או ישלח לשם אחד
 מבניו שילמד שם ויהיה גיזון באותן פירות.

ומתוך כך יהיה בכל בית ובית מכל ישראל איש
 חכם יודע התורה, אשר ילמד בחכמתו כל בית
 אביו, ובכך תימלא הארץ דעה את יי, כי אם חכם
 אתה לבד יהיה בעיר או אפילו עשרה, יהיו הרבה
 מבני אדם שבעיר וכל שכן הנשים והילדים שלא
 יבואו לפניהם כי אם פעם אחת בשנה, או אפילו
 ישמעו דבריהם פעם בשבוע ילכו הבית וישליכו
 כל דברי החכם אחרי גומ', אבל בהיות המלמד
 בכל בית ובית שוכן שם ערב ובוקר וצהריים
 ויזהירם תמיד, אז יהיו כולם, אנשים ונשים
 וילדים מוזהרים ועומדים ולא ימצא ביניהם שום
 דבר חטא ועוון, ויזכו למה שכתוב [ויקרא כ"ו,
 י"א - י"ב] ונתתי משכני בתוכם וגו' והייתם לי
 לעם ואנכי אהיה לכם לאלהים".

**וכל מעשר בקר וצאן כל אשר יעבר תחת השבט העשירי
 יהיה קדש לה' (כו, לב)**

פיפר הרה"ח ר' שמחה בונם רוזנשטרוך ז"ל, בשנת תש"ה באמצע
 מלחמת העולם השניה, היה המצב הכלכלי בא"י בכי רע, יהודים
 מאנ"ש לא היה להם לחם לפי הטף, בא יהודי פשוט ותמים מת"א
 והגיש פתקא ל"כ"ק האמרי אמת זיע"א לשאול עצה, היות ופרנסתו
 דחוקה מאד, ויש לי ילד חולה... אולי נכון להוציא את בנו מהשיבה,
 כדי שילמד מקצוע ויסייע לו בפרנסה? נענה האמרי אמת (כדרכו
 בקודש, במלים ספורות, קצרות, וקולעות), "נו, חינוך, מעשר בהמה", ולא
 הבין השואל מה הקשר? וחזר עוד פעם על שאלתו, אבל אין לי פת
 לאכול? חזר הרבי על תשובתו הנ"ל "חינוך, מעשר בהמה".

הלא יצא נכון כולו, ופגש בחוץ את בן הרבי, כ"ק הבית ישראל
 זיע"א, ובקשו שיסביר לו את כוונת הרבי, אמר לו הבית ישראל
 כפשוטו, קח ספר החינוך, ועיין בו במצוה ש"ס במצות מעשר בהמה,
 ותהיה לך תשובה.

פתח בספר החינוך וראה שמבאר טעם המצוה, שהקב"ה בחר בעם
 ישראל וחפץ למען צדקו להיות כולם עוסקי תורתו ויודעי שמו,
 ויודע אלקים שרוב בני אדם נמשכים אחר-החומר הפחות בשגם הוא
 בשר, ולא יתנו נפשם בעמל התורה ובעסקה תמיד, על כן סיבב
 בתבונתו ונתן להם מקום שידעו הכל דברי תורתו על כל פנים, שאין
 ספק כי כל אדם נמשך לקבוע דירתו במקום שממונו שם. ולכן
 בהעלות כל איש מעשר בקר וצאן שלו מידי שנה במקום שעסק

שאלו גו' גם כאורים גם כנביאים, וכן
 במלכים ב' [ב' פ"ג]: ויצאו בני הנביאים
 אשר כית אל, ושם [פ"ה]: בני הנביאים אשר
 ביריחו, ואח"כ [פ"ז]: וחמשים איש מבני
 הנביאים וגו', והיו מצויים שם כל כך
 [הרבה נביאים], מכל מקום כל מלך היה
 מתייעץ בעניניו עם נביא מיוחד שהלה היה
 נביא האומה, והם היו בעלי הקבלה,
 וכדמצינו בשמואל ב' [ז' פ"ג]: ויאמר נתן
 אל המלך כל אשר בלכבך לך עשה, ואח"כ
 [בפ"ד] ויהי דבר ד' אל נתן לאמר וגו',
 והיינו דמתחלה נועץ עמו בתור ת"ח ורעת
 תורה, אבל אח"כ בא אליו בשם ד' בתור
 נביא. וכן מצינו במלכים א' [א' פכ"ו]
 שאמר נתן לדוד בלשון תמיה: אם מאת
 אדוני המלך נהיה הדבר הזה ולא הודעת את
 עבדך מי ישב על כסא וגו', והיינו שלא הבין
 איך לא התייעץ עמו. ולפיכך הקפיד
 שמואל על שאול בשמואל א' [י"ג פי"א],
 עיי"ש. להצהיר שאף שנחמנה מלך אבל
 כפוף הוא לשלטון התורה.

והנה התוס' בבא מציעא [דף קי"ד ע"ב]
 כתבו בשם תשובת גאון שיש בסדר אליהו
 רבה שאמר להם: איני אלא מזרעה של רחל
 א"ל תן סימן לדברך א"ל כך כתוב ביחוסו
 של בנימין ויערשיה ואליה זכרי עיי"ש.
 ולפ"ז היה שמו העיקרי אליה, אלא אח"כ
 כשנתמנה לנביא⁹ שינו את שמו לאליהו -
 וכמש"כ הרשב"ם בפרשת שלח [י"ג פט"ז]
 שמשו קרא להושע יהושע כשהפקידו על
 ביתו שכן היה מנהגם¹⁰, וכמו כן נעשה עם
 אליהו הנביא, אבל אחר שנתמנה אלישע
 לנביא ישראל כמש"כ במלכים א' [י"ט
 פט"ז], אז נקרא הוא על שם עריסתו -
 אליה בלא וא"ו, ודו"ק.

משרשי המצוה, שהאל ברוך הוא בחר בעם
 ישראל וחפץ למען צדקו להיות כולם עוסקי
 תורתו ויודעי שמו, ובחכמתו משכם במצוה זו
 למען ילמדו יקחו מוסר, כי יודע אלהים שרוב בני
 אדם נמשכים אחר החומר הפחות בשגם הוא
 בשר, ולא יתנו נפשם בעמל התורה ובעסקה
 תמיד, על כן סיבב בתבונתו ונתן להם מקום שידעו
 הכל דברי תורתו על כל פנים, שאין ספק כי כל
 אדם נמשך לקבוע דירתו במקום שממונו שם.

(4)

1 החכמה והתורה שם והיא ירושלים, ששם הסנהדרין יודעי דעת ומביני מדע, וכמו כן נעלה לשם מעשר שני בארבע שני השמיטה, וכן נטע רבעי שנאכל שם, על כל פנים או ילך שם בעל הממון עצמו ללמוד תורה או ישלח לשם אחד מבניו שילמד שם ויהיה ניזון באותן פירות.

6 מתוך כך יהיה בכל בית ובית מכל ישראל איש חכם יודע התורה, אשר ילמד בחכמתו כל בית אביו, ובכן תמלא הארץ דעה את ה'. כי אם חכם אחד לכד יהיה בעיר או אפילו עשורה, יהיו הרבה מבני אדם שבעיר וכל שכן הנשים והילדים שלא יבואו לפניהם כי אם פעם אחת בשנה, או אפילו ישמעו דבריהם פעם בשבוע ילכו הבית וישליכו כל דברי החכם אחרי גום, אבל בהיות המלמד בכל בית ובית שוכן שם ערב ובוקר וצהרים ויזהירם תמיד, אז יהיו כולם, אנשים ונשים וילדים מוזהרים ועומדים ולא ימצא ביניהם שום דבר חטא ועוון, ויזכו למה שכתוב (ויקרא כו, יא - יב) ונתחי משכני בתוכם וגוי והייתם לי לעם ואנכי אהיה לכם לאלקים.

16 לאור זאת השאיר את בנו בישיבה, ונהפך לגדול בתורה ויר"ש וחסידות, והשפעתו התפשטה, לא רק על המשפחה, ורבים נהנו ממנו עצה ותושיה תויר"ש. (פאר ישראל ח"א עמ' רכ).

(19) : ויר"ש

סימן תמ [שכד]

מורא מקדש. ויראת מאלהיך צוה כחכנס אדם למקדש או בבית הכנסת (א) או לבית המדרש שינהג בהם מורא וכיבוד דכתיב בפרשת בהר מיני את שבתותי השמרו ומקדשי תיראו (ב) לא ממקדשי אתה ירא אלא ממי שהזהיר על המקדש פי' מן הב"ה ומצינו בית הכנסת ובית המדרש שנקראו מקדש דתניא בת"כ והשימותי את מקדשיכם מקדש (ג) מקדשי מקדשיכם לרבות בתי כנסיות ובתי מדרשות ואמרו' כמגילה פרק אחרון (ד) ואהי לכם למקדש מעט בארצות אשר הדתתים שם ואמר שמואל (ה) בר רב יצחק